

Papirnice v našem Cesarstvu.

Število vsih avstrijskih papirnic je zdej 539; 19 jih dela zgoli z mašinami. Cunj potrebujejo na leto okoli 800,000 centov, iz katerih papirja izdelajo za 6 milijonov in 742000 gold. vrednosti. Te papirnice prodajo nekaj papirja clo v ptuje dežele. Papirnic, ki kvarte delajo, je 21; taci pa, ki papir za tabačnice izdeljujejo, je 5 v našem Cesarstvu.

Pervi seljaki na Slovenskim.

(Nadalje.)

Kakó se pa vé, de so seljaki, kateri so se bili po zgorimenovanih deželah naselili, Slovenci bili? To se vé iz njih krajev ali seliš, katerim so bili slovenske imena dali. Rimljan T. Livi *) popisuje, kaj je bila rimska vojska našla 187 let pred Kristusovim rojstvom, kadar jo je Manli Vulso, iz Azije, čez Helespont, skoz Tracijo, vodil. On pravi, de so od Helesponta prvi dan prišli do potoka Malen in do kraja Cyp Selo (Cypsela); de so drugi dan prišli do potoka Eber, in od tod do sela Šaren. Od sela Šaren so šli dan hodá, ter prišli do Polja Priato imenovaniga, kjer so tri dni ostali. Malen (mali), Selo, Šaren (to je pisan), Priato (prijetno, prijatel) so slovenske imena. Ljudstvo toraj, katero je v Tracii, to je blizo dandanašnjiga Carigrada stanovalo, je bilo slovensko. Greki ali kako drugo ljudstvo bi ne bilo svojim kžajem slovenskih imen dajalo. Rimljan Livi je te imena popisal, kakor jih je od družih zapisane najdel. Ravno takó je v Tracii bilo mesto Syrasela.

Macedonski kralj Perzej je bil Bistrance, kateri so ob Bistriških planinah. **) stanovali, 169 let pred Kristusovim rojstvom zoper Rimljane za plačo pogodil. Iz Bistriških planin, dandanašnje Silezije, teče Bistra (die Weichsel); kakor tudi na Krajskim iz Bistriških planin nad Kamnikom, Bistrica teče. Zlasti tisti Bistranci, kateri so bliže Istra (Dunave) stanovali, so šli Perzeju z 10,000 konjiki in z 10,000 pešci na pomoč. Nazadnje gredó na Macedonsko pokrajno po plačilo; pa Perzej je poslal svojiga vojvoda Antigona bistranskimu ali bastarnskimu vojvodu Klondiču povedat, de naj gre s svojimi Bistrani do mesta Belazora. Glejtesi! spet Belazora je slovensko imé. Rimljani so nekdanjimu Čiču, Krašovcu in Istrancu rekli Japys. Od kod pa to? Tudi sam se je Čič, Krašovec ali Istranec po slovensko Japic imenval. Beseda Japic pride od slovenske zdaj skoro pozabljene besede japi (stari). Zató še zdaj nekteri pravijo starimu možu: japica. Dežela Japicov je bila torej per Rimljanih Japydia imenovana. Metlje, Pola in reka Têr ***) je bilo vse v Japidii. Kakor kaže, je imela Japydia od jutranje strani v ribniških in hočevskih hribih svojo mejo; potlej je šla čez Postojno pod Nanosom na Čavno Goro meja, in od tod na Tibajn (Duino).

Norikum so Rimljani imenovali kar je zdaj Gorensko na Krajskim, Koroško, Solšperg, gornja Avstrija in Štajarsko. Od kod pride ta beseda Norikum? Od stare slovenske zdaj že skoro popolnoma pozabljene besede nora ali jama. Niriti, podniriti se, hoče toliko reči kot pogrezniti. Nora si je z niriti takó v rodu, kot zora z zreti, zbor z zbirati. Norik, Noriško so Slovenci od nor ali jam imenovali, kjer je bilo dosti rudnih jam v tih krajih, Rimljani so pa za Slovenci rekli Norikum. Tersat pri Reki je po tersu ali vinski terti imé dobil. Rimljani so ga pa tudi Tersatua, Tarsatica za Slovenci imenovali. Rimljani so imenovali cerkniško jezero: Lacus

lugeus, to je, po naše jezero pri Loži. Dandanašnje imé Lož je od besede log. Rimljani ali pa še clo sami Slovenci so ó spremenili v u, kakor se še zmirej pogosto godi; eni pravimo lepo, drugi pa lepu, sonce, sunce. Takó so nekdanj Slovenci Ložu rekli Log in Lug, Rimljani pa za njimi per eni meri ravno takó, in od tod so dalje jezeru rekli Lacus lugeus. Dandanašnja beseda Lož je pa od Log kakor množ, množica od mnog.

(Konec sledí.)

Dopis iz Gradca.

Hude ure, kakoršna je bila 1. dan tega mesca popoldne ob pol petih, ljudjé v Gradci že 27 let ne pomnijo. Strašni vihar je majal nar močnejši drevesa kakor klasovje, in toča je bobnela, de je bilo joj! Škoda je silno velika. Imenitnemu vertnarju Maternetu je 13 cvetliških shramb pokončala in mu okoli 6000 gold. škode storila. Baron Mandel ima več ko za 1000 gold. škode v svojim vertu. Še več družih vertov je silno poškodvanih. Na sprehodišu okoli mesta (Glacis) je vihar 20 lip in kostanjev, debelosti eniga možá, s korenino vred izroval. Cesarsko topčiše (shrambo za tope ali štuke) je popolnoma razdjal. Vojaka, ki je pri ječi nad mestno reko (Muro) na straži stal, je z stražno hišco vred v vodo verglo, vojaka pa so serčni ljudjé precej iz vode izlekli. Drugo stražno hišco pri pošti je vihar z vojakom vred prekucnil in več ko 1000 stopin deleč gnal. Eniga fantiča so deske potlačile, dve ženi so strešniki ubili; ena je bila pri ti priči mertva, druga pa je kmalo potem v bolenišnici umerla. Vse ulice so bile polne podertih dimnikov, razbitih strešnikov in šip iz okinj, ki jih je toča potolkla. Mestne svetilnice so večidel pobite. Kositarne strehe je veter odtergal in jih nesel po 300 stopinj deleč. Na gradu stojete dve hišci lepo olišpani z govornim trobilom (Sprachrohr), eno je veter prebernil, drugo od tal vzdignil in po griču zavalil. Vinogradi okoli Gradca (Rosenberg, Rukerlberg) niso več poznati; vse je pobito. Dan na dan se druge žalostne novice slišijo od Judenburga noter do Rabske doline, kjer je toča drevje, turšico in mnogo žito in klajo pokončala. Blagor tistim kmetovavcam, ki imajo svoje polje in ngrade zavarvane!

Šmid.

Hudo vreme na Štajarskim.

V nedeljo pred sv. Petram in Pavlam dopoldan od 9. do 11. ure je hudo vréme, ki se je nad Sivnico pričelo in do Stubice na Hrovaškem, to je, delj kot en dan hodá seglo, veliko škodo naredilo. Vihar in toča sta po Sivniški, Rajhenberški, Zdolski, Sromelski, Pišeški, Bizelarski, Klanješki fari do Stubice ali blizo Bistre hudo razsajala, verte, polje, še bolj pa ngrade hudo poškodvala in veliko hribovcov in poljancov v práv revni stan perpravila. Oh! kam se hočejo taki reveži djati? kaj početi? kam se oberniti? Ajda še ni v zemlji, in Bog vé, kakó se bo še z njo godilo? — Taki ljudjé so pač usmiljenja vredni.

Z—c.

Ognji na Krajskim.

Pogosto se sliši letas od ognjev in strašnih pogoriš ne le na Krajskim, tudi po družih deželah. —

Pervi dan tega mesca so v Bevkah poleg Verhnik 3 kmetje pogoreli; dva sta bila v bratovšnji sv. Florjana zapisana, tode samo eden bo dobil škodo povrnjeno, eden pa ne, kér ni letniga plačila odrajal.

Četerti dan ravno tega mesca ste v Staneščah zgor Šentvida nad Ljubljano 2 hiši s poslopjem vred pogorele; bile ste zavarvane.

*) Decad. 4. Lib. 8. cap. 26.

**) Alpes Bastarnicae, die Karpathen.

***) Virg. Timavus Japys.